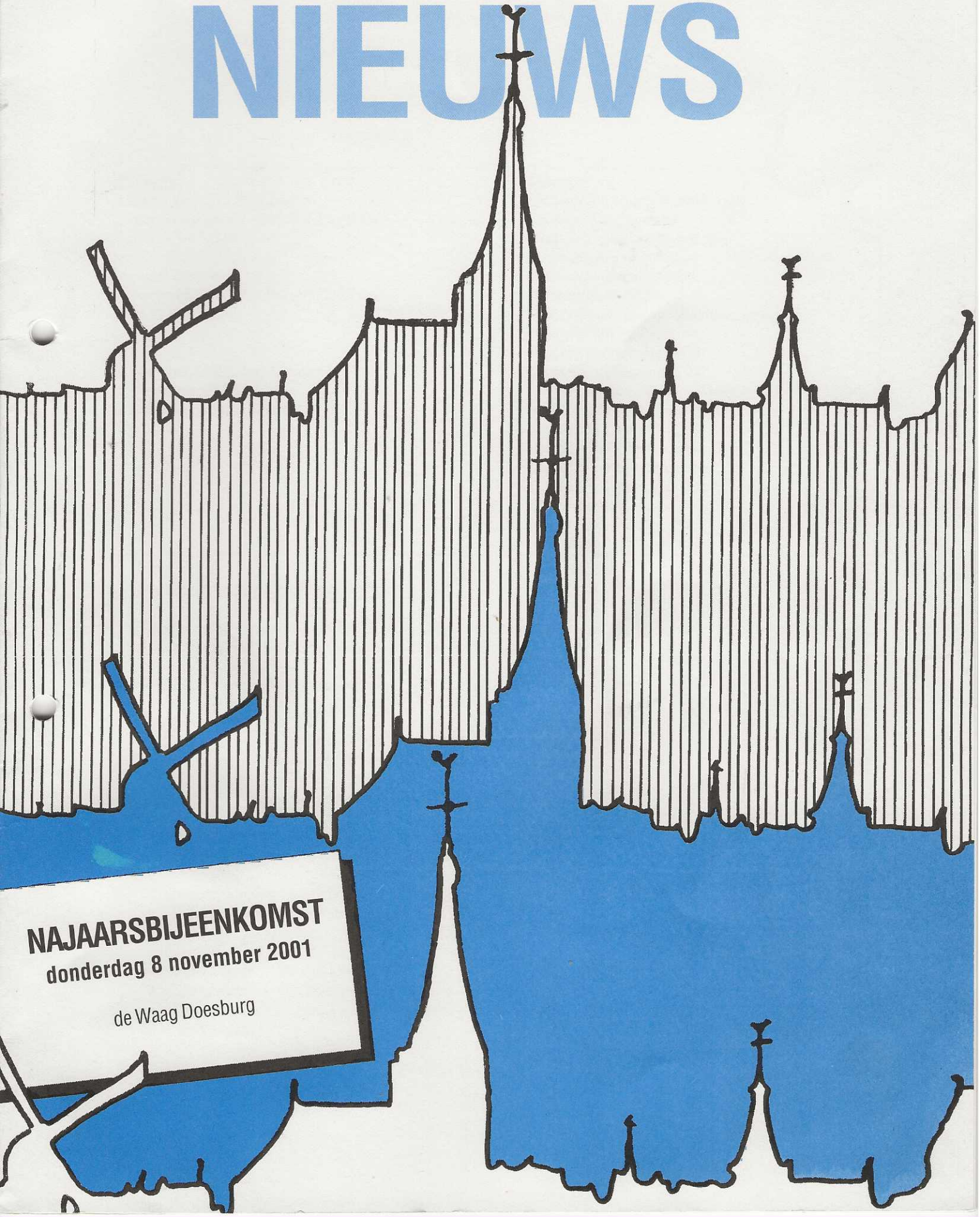
DOESBORGH NIEUWS

NAJAARSBIJEENKOMST
donderdag 8 november 2001

de Waag Doesburg

DOESBORGH NIEUWS

Contactblad van de Monumentenvereniging 15 april 1945

Nummer 48, 8 november 2001

Redactie:
De heer Dr. C.D.W. König
Veerpoortstraat 10, 6981 BN Doesburg
Tel: 0313-473314
en
de heer J. Scheltes
Molenveldsingel 41, 6981 JP Doesburg
Tel: 0313-473021

Rabobank Doesburg-Giesbeek,
rekeningnr. 3150.43.342
Postbankrekeningnr. 14.74.777

Inhoud:

	blz.
Uitnodiging najaarsbijeenkomst	1
Samenstelling bestuur	2
Verslag alg. ledenvergadering	3
Van onze penningmeester	4
Financieel overzicht 2000	4
Boomplantdag 2001	5
Begroetingsavond nieuwe inwoners	6
Behoefteraming 2000	6
Verslag Poortersdag 2001	8
Open Monumentendag 2001	12
Verenigingsakiviteiten	13
Te verwachten verenigingsakiviteiten	14
Bezoek uit Tsjechië	15
Cursus "Vijf eeuwen binnenhuis"	16
Legaat mevrouw van Heek	16
Uitreiking Snappenburg de Vriesprijs	17
Boekennieuws	18
Nog meer boekennieuws	19
"Doesburg Ten Voeten Uit"	20

Uitnodiging najaarsbijeenkomst

Op **donderdag 8 november 2001**vindt de najaarsbijeenkomst van de vereniging plaats in de bovenzaal van café restaurant "de Waag" de Koepoortstraat 2 alhier. **De aanvang is om 19.30 uur**.

Op de agenda staan de volgende punten:

1. Opening.

2. Goedkeuring jaarverslag van de vergadering van 26 oktober 2000.

3. Financieel overzicht: inkomsten en uitgaven van 2000.

4. Verslag van de kascommissie en verkiezing van een nieuw lid van de kascommissie.
   Aftredend is mevrouw P. Hei.

5. Bestuursverkiezing.
   - Aftredend en niet verkiesbaar is: de heer Ir. H.A. Hermans
   - Door het bestuur wordt voorgesteld in deze plaats te benoemen de heer ing. P.F.J.G. Hofstede.

   Aftredend en opnieuw verkiesbaar zijn:
   - De heren J.W. van Petersen en J. Scheltes.
   - Tegenkandidaten kunnen zich tot uiterlijk 7 dagen voor de ledenvergadering schriftelijk bij het bestuur aanmelden.

6. Activiteiten van het verenigingjaar 2001-2002 (zie ook blz. 14).

7. Rondvraag en sluiting.

Lezing "het vak van Meubelrestaurateur":
Om circa 20.00 uur, na het huishoudelijke gedeelte van de ledenvergadering zal H. Piena van het Gelders Oudheidkundig Contact een voordracht houden over "het vak van Meubelrestaurateur". Hij behandelt "de geschiedenis van het restauratievak" en "Wat mag je nu van een restaurateur verwachten". Na de pauze behandelt hij een casestudy: twee kasten van het Elisabeth Weeshuis in Culemborg.
De heer Piena is een bij uitstek deskundige op dit vakgebied. Zijn lezing past uitstekend in de trits: "Open Monumentendag met als thema: Huis en Haard, waarbij in Doesburg nog meer woonhuizen open waren dan reeds gebruikelijk. Er is nu gelegenheid om een kijkje te nemen in het hoe en waarom van het restaureren van oude meubels. Wat is noodzakelijk om verval tegen te gaan, wat is historisch verantwoord, welke materialen komen in aanmerking ? Vragen te over. In de bespreking van de restauratie van twee weeshuiskasten uit Cullemborg komen deze vragen weer aan de orde, nu in hun praktische toepassing.
De bijeenkomst eindigt om ongeveer 22.00 uur.

Het bestuur nodigt u graag uit voor deze najaarsbijeenkomst, introducés zijn daarbij van harte welkom.

Het bestuur van de Monumentenvereniging is als volgt samengesteld:
De heer Ir. C.J.A. Scheepers, voorzitter
Mevrouw I. van Benthem-Keuper, secretaris
De heer G.J. Bouwhuis, penningmeester

en de leden:

Mevrouw H.L.M. van Verschuer-d'Yvoy
De heer Dr. C.D.W. König
De heer Mr. D.J. Manné
De heer J.W. van Petersen
De heer J. Scheltes

In de vacature van de heer Ir H.A. Hermans wordt voorzien door voor te dragen:
de heer ing. P.F.J.G. Hofstede

Correspondentieadres van de vereniging:
Postbus 95, 6980 AB Doesburg
of
Secr. mevrouw I. van Benthem-Keuper,
Bergstraat 49, 6981 AB Doesburg
Telefoon (0313) 479070

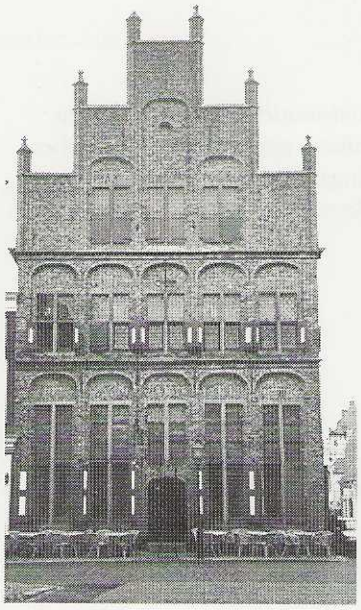
In 1982 werd uit het bestuur en leden opgericht:
de "Stichting Stadsherstel"
Deze stichting heeft de volgende bestuursleden:
De heer Ir. C.J.A. Scheepers, voorzitter
De heer H. Bakker, secretaris
De heer Mr. D.J. Manné, penningmeester
Met als bouwkundig adviseur:
De heer G.J. Bouwhuis

Overigens zijn de volgende commissies zijn samengesteld t.w.:

Comité "Open Monumentendagen"
De heer Dr. C.D.W. König
De heer J. Scheltes
Mevrouw A.M. Le Grand en de heer Drs. F. Lange
Mevrouw C. van Hagen

Publikaties en contacten met de pers
De heer Dr. C.D.W. König
De heer J. Scheltes

Comité Uitreiking "Snappenburg de Vriesprijs"
Mevrouw H.L.M. van Verschuer-d'Yvoy
De heer J.W. van Petersen
De heer G.J. Bouwhuis

Verslag van de algemene ledenvergadering

Gehouden op donderdag 26 oktober 2000 in de bovenzaal van restaurant "De Waag".

Aanwezig: zie presentielijst.

Opening
Om ongeveer 19.30 uur door de voorzitter, de heer C. Scheepers. Alle aanwezigen werden van harte welkom geheten (20 mensen in aantal). Afwezig met kennisgeving: de dames L. van Diermen, en A.M. Le Grand en de heren F. Lange en Th.W. Maassen.

Goedkeuring notulen d.d. 10 november 1999
De notulen werden ongewijzigd vastgesteld.

Financieel verslag
De penningmeester, de heer G. Bouwhuis geeft een toelichting. Opmerking vanuit de zaal; dat de rente van 0,8% wel erg laag is. Dit onderwerp zal in de eerst volgende bestuursvergadering worden behandeld. De penningmeester wordt voor zijn inzet bedankt.

Verslag van de kascommissie
De commissie bestond officieel uit mevrouw J.G. Naeff en de heer J.J.W. van Heijst. Door misverstanden hebben mevrouw P. Hei en de heer Th.W. Maassen de kascontrole uitgevoerd. Zij hebben schriftelijk verslag uitgebracht en alles in goede orde bevonden. Excuses van de voorzitter over de gang van zaken.
Voor alle duidelijkheid; *de kascommissie bestaat voor het jaar 2000-2001 uit mevrouw P. Hei en dhr. J.J.W. van Heijst*.

Bestuursverkiezing
Dit jaar waren aftredend mevrouw H.L.M. van Verschuer-d'Yvoy, en de heren D.J. Manné en C.J.A. Scheepers. Zij zijn allen herkozen.

Stand van zaken Stichting Stadsherstel
De filosofie van de stichting is als volgt: wanneer er een pand in de binnenstad te koop wordt aangeboden en er is geen belangstelling bij particulieren dan is de stichting eventueel bereid om tot aankoop en restauratie over te gaan. Uiteraard alleen in geval van een reële vraagprijs en wanneer het betreffende pand binnen de doelstelling van de stichting past. Verder wordt voorlopig pas op de plaats gemaakt.

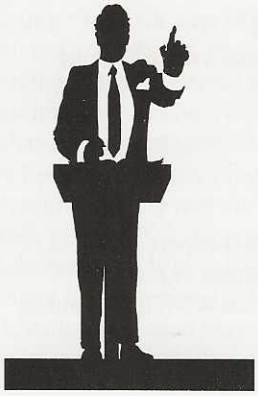
Activiteiten verenigingsjaar 2000-2001
1. Het aanbieden van de bomen aan de gemeente door de Monumentenvereniging zal dit najaar plaats vinden.
2. Het idee bestaat om de Open Monumentendag een breder karakter te geven.
3. Het thema voor de Open Monumentendag 2001 is "Huis en haard".

Mededelingen
De voorzitter gedenkt de overleden leden: de heer W.L. den Dunnen, de heer H. Heering en de heer E.H. Moraal.

Rondvraag
1. De heer H.F. Wesenhagen is vol lof over de geslaagde Poortersdag en de mooie winkelpanden in Elburg, waar Doesburg zeker wat van kan leren.
2. Mevrouw H. Krabbenbos attendeerde ons op de bijeenkomst van de 'nieuwe burgers' op 20 november 2000 in het Stadhuis. De Monumentenvereniging zegt toe zich alsnog zo snel mogelijk aan te melden.
3. De heer J. Allebrandi suggereerde om in het *Doesborgh Nieuws* een los inlegvel te doen met daarop de agenda van de najaarsbijeenkomst, dit is toegezegd.

Sluiting van het officiële gedeelte
Sluiting van het officiële gedeelte van de vergadering om 20.00 uur, waarna de heer Roos, architect uit den Haag het 'Kelderplan' Arnhem uit de doeken deed.

Ineke van Benthem-Keuper, secretaris.

Van onze penningmeester:

Herinnering betaling contributie 2001
In het voorjaar werden de acceptgirokaarten voor de contributiebetaling verzonden. Velen hebben reeds betaald. Aan de leden die de contributie nog niet voldaan hebben verzoeken wij dit per omgaande te doen. Een herinneringsacceptgiro is hiervoor bijgevoegd. De hoogte van de contributie is gelijk gebleven aan die van de vorige jaren t.w.:

- een individueel lidmaatschap	f. 20,00
- echtparen	f. 25,00
- bedrijven en instellingen	f. 50,00

Voorstel contributie lidmaatschap 2002 door de komst van de euro
In het komende jaar zal de contributie door de leden in euro's betaald moeten worden. Het bestuur stelt daarom voor om de contributie als volgt aan te passen;

- een individueel lidmaatschap	*€ 10,00*
- echtparen	*€ 12,50*
- bedrijven en instellingen	*€ 25,00*

Het bestuur.

FINANCIEEL OVERZICHT 2000

Inkomsten		**Uitgaven**	
Saldo 31-12-1999	f. 23.121,75	Poortersdag (voorjaar)	f. 634,25
Contributie leden	f. 4.780,00	Kosten najaarsbijeenkomst	f. 503,00
Uitgave boekje "Doesburg ten voeten uit"	f. 360,00	Contributies vereniging	f. 369,99
Ontvangen rente	f. 587,53	Onkosten bestuur	f. 161,70
Teruggave BTW	f. 420,00	Uitgave "Doesborgh Nieuws"	f. 985,80
		Portik., fotokopieën, uitnodigingen	f. 467,67
		Kosten "Open Monumentendag"	f. 340,25
		Snappenburg de Vriesprijs	f. 287,88
		Bankkosten	f. 3,10
		Saldo 31-12-2000	f. 25.515,64
	f. 29.269,28		f. 29.269,28

Toelichting op enkele posten uit het overzicht "Inkomsten"

Contributie:	Wordt door onze leden betaald, in het bedrag is ook enige achterstallige contributie begrepen.
Boekje "Doesburg Ten Voeten Uit":	Dit boekje is jaren geleden door onze vereniging uitgegeven, er zijn 2000 exemplaren gedrukt, het is nu uitverkocht.
Teruggave BTW:	Onze vereniging ontvangt van betaalde rekeningen de BTW terug.

Poortersdag:	De kosten voor de "Poortersdag" worden grotendeels betaald door de leden die daaraan deelnemen. Het is een uitje op zaterdag naar een interessante plek buiten de poorten van Doesburg. Slechts een beperkt deel wordt door de vereniging betaald.
Ledenvergadering:	De ledenvergadering staat in het teken van voorlichting, de kosten hieraan verbonden worden door onze vereniging betaald. Dit zijn de kosten van een spreker, zaalhuur en koffie.
Contributie:	Naast de kosten voor de Kamer van Koophandel en het G.O.G. betaalt onze vereniging lidmaatschapskosten aan enkele verwante verenigingen in de regio.
Open Monumentendag:	Het overgrote deel van de kosten neemt de gemeente Doesburg voor haar rekening. De kosten van een eenvoudig bedankje voor de huis-openstellers worden fiftyfifty door gemeente en onze vereniging betaald.
Snappenburg de Vriesprijs:	De kosten verbonden aan deze jaarlijkse prijs worden besteed aan een bronzen plaquette en een ingelijste gravure van de stad Doesborgh.

Doesburg februari 2001
G.J. Bouwhuis, penningmeester.

Boomplantdag 21 maart 2001

Op woensdag 21 maart was er weer de landelijke boomplantdag. Op deze boomplantdag zijn door de Monumentenvereniging drie leilinden van een redelijk formaat aangeboden aan het gemeentebestuur. Dat de Monumentenvereninging deze bomen schenkt komt, omdat er een afspraak met het gemeentebestuur was dat er steeds na het gereed komen van een restauratie van een pand in de binnenstad, door de Stichting Stadsherstel een boom zou worden aangeboden aan het gemeentebestuur. Er was een achterstand ontstaan en met de levering van drie bomen werd deze schuld ingelost.

Als plaats is door de gemeente gekozen voor het hofje naast de bibliotheek. Men is van mening dat dit met zijn aankleding een historisch karakter heeft gekregen. Op het pleintje staat onder andere het monumentje dat herinnert aan het eeuwfeest van 100 jaar onafhankelijk Nederland (1813-1913). Het monumentje heeft jaren lang op de Markt gestaan, is daarna enige tijd verstopt geweest in de Kloostertuin maar maakt nu onderdeel uit van dit hofje, dank zij de toenmalig voorstander van verplaatsing: (opa) Piet Vree. Aan de Zandbergstraatzijde en aan de linkerzijde van het hofje staan reeds leilinden. Om het pleintje nu te vervolmaken werden de drie nieuwe bomen direct naast de bibliotheek geplaatst. Daarmee wordt het karakter van het hofje versterkt en is het meer af. Een ander niet onbelangrijk punt is dat het zomers in de bibliotheek erg warm is. Door de bomen aan die zijde te plaatsten wordt als het ware een zonwering gecreëerd. Een functie die leilinden overigens al jaren hebben. Zo ontlenen veel oude boerderijen hun karakteristieke aanzien aan de leilinden. Deze beschermen het woonhuis in de zomer tegen de felle zon en in de winter, als ze bladloos zijn, laten ze het licht en de dan aanwezige zon volop in de kamer door.

Jaap Scheltes.

Begroetingsavond nieuwe inwoners van Doesburg.

Naar aanleiding van de opmerkingen uit de ledenvergadering van 26 oktober 2000 hebben wij op 20 november 2000 als vereniging ook deelgenomen aan de begroetingsavond voor nieuw ingezetenen van Doesburg.
Op de tafel hadden we oude bestekken en tekeningen van projecten van woningen die de "Stichting Stadsherstel" indertijd heeft laten restaureren cq. renoveren neergelegd. Verder hadden we een aantal uitgaven van ons jaarblad "Doesborgh Nieuws" en het boekje "Doesburg Ten Voeten Uit". Eveneens lagen er aan aantal aanmeldingsformulieren.
De belangstelling voor onze stand was goed, we stonden in de raadszaal tegen de wand met de schouw in onze rug samen met "Stad en Ambt" en het Streekarchief, een prima plek en in goed gezelschap.
Veel eigenaren vuurden vragen op ons af over de herkomst van hun pand. Verder werd er nog al eens gevraagd naar de wijze van restaureren en naar de doelstelling van de vereniging.
Samen met Ineke van Benthem zijn we deze avond namens de Vereniging aanwezig geweest. We vonden het beiden erg positief en het heeft ook nog eens drie nieuwe leden opgeleverd op de avond zelf, terwijl er z'n 15 aanmeldingsformulieren zijn meegenomen. Ook hierop kregen we nog enige respons.
Het boekje "Doesborgh Ten Voeten Uit" is overigens vrijwel op. We moesten dus nadenken over een alternatief. Of opnieuw uitgeven of een nieuw boekje (zie verder in dit blad).
Het is ons, zeker ook na deze avond, wel duidelijk geworden dat we als vereniging meer aandacht moeten gaan besteden aan voorlichting en advisering betreffende onderhoud en restauratie van panden in de beschermde binnenstad. Verder moeten we ons meer inzetten om adviezen te geven op het gebied van b.v. aankoop, financiering, restauratie, contacten met Monumentenzorg, afgifte van een door de gemeente af te geven Monumentenvergunning, problemen bij het restaureren etc.etc.. Volgens ons zou de Monumentenvereniging een meer en meer voorlichtende taak op zich moeten nemen. Dit is overigens ook al in de bestuursvergadering van januari 2001 door alle aanwezige bestuursleden onderschreven.

Jaap Scheltes.

De "Behoefteraming 2000" in opdracht van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg

De Kloosterkazerne in verval

Het hoe en waarom.
Vanaf eind september vorig jaar werd gestart met de behoefteraming 2000. Waarom deze behoefteraming? Wel nu, voor restauratie van een monument is subsidie van het rijk mogelijk op grond van de Brrm 1997 ("Besluit rijkssubsidiëring restauratie monumenten 1997"). Op grond van dit besluit kent het rijk budgetten aan de gemeenten toe, bestemd voor restauraties. De hoogten van deze budgetten is afhankelijk van de technische staat van de monumenten. Subsidie wordt echter slechts verleend indien het monument in een matige tot slechte bouwkundige staat verkeert. Verder wordt er slechts subsidie verleend voor zover de wetgever de nodige gelden beschikbaar heeft gesteld. Het college van burgemeester en wethouders van een gemeente moet hiertoe eens in de vier jaar voor 1 mei een behoefteraming indienen, waarin het een opsomming geeft van de beschermde monumenten die in technische zin restauratie behoeven. Op basis van deze behoefteraming wordt jaarlijks voor 1 oktober per gemeente of provincie een budget berekend. Een gemeente met 100 of meer monumenten, zoals Doesburg, is zelf budgethoudend en bepaalt zelf welke restauratie(s) met behulp van dit budget gesubsidieerd moet(en) worden.

Om nu een indruk te krijgen van de restauratie achterstanden voor heel Nederland heeft de Rijksdienst voor de Monumentenzorg enige tijd geleden gemeenten verzocht een landelijke behoefteraming te maken waarbij alle rijksmonumenten werden bekeken en de bouwkundige staat in kaart werd gebracht. Hierdoor kan beter beoordeeld worden wat er op termijn voor bedrag nodig is voor restauratie en/of renovatie in Nederland. Op deze wijze wordt voor Nederland, naar wij hopen, een hoger budget door de regering vastgesteld.
Als je praat over een totaal van 160 Rijksmonumenten voor Doesburg dan moet men er wel van uit gaan dat dit betekent dat je het over circa 230 afzonderlijke panden hebt. Veel Rijksmonumenten hebben samen met andere naastgelegen panden slechts één monumentennummer. Je hebt het dus feitelijk over zo'n 230 verschillende eigenaren met daarbij nog een 40 tal huurders(sters).
Begin november 2000 werden in de dagbladen publicaties geplaatst om aan te geven dat de inventarisatie er aan zat te komen en men binnenkort bericht kon verwachten voor een afspraak.

Start van de inventarisatie.
Vanaf de eerste week in januari werden 4 maal sessies van drie dagen vastgesteld waarbij aan de hand van een planning de bezoeken aan de Rijksmonumenten plaats vonden.
Voorafgaande aan het bezoek werden zo'n drie weken tevoren brieven naar de bewoners gezonden waarin werd aangegeven waarom deze inventarisatie nodig was.

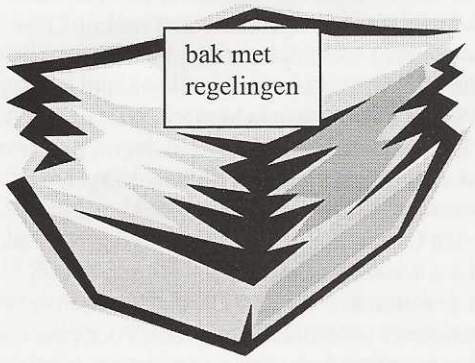
Wat werd er opgenomen.
Aan de hand van een lijst werden alle maten en technische gegevens van het object opgenomen. Dit was bij de inspectie in 1997 ook al gebeurd maar in de meeste gevallen, zo bleek, onvolledig en onjuist. Bij de opnames wordt namelijk gevraagd naar al de maten van gevelopeningen zoals van ramen en deuren, oppervlakten, hoogtes van ruimten etc.. Deze gegevens werden genoteerd op een formulier waarin werd gevraagd aan te geven met een codering de vormgeving en de kwaliteit van het object. Om een raam en/of kozijn te kunnen beoordelen werd als volgt te werk gegaan. Beoordeeld werd:

- de vormgeving van het raam en/of kozijn; betrof het een kozijn met een schuifraam of een draairaam, betrof het een raam met een bovenlicht, een raam en/of kozijn met gebogen bovendorpels of bijzonder geprofileerde stijlen, of was het hoogwaardig decoratief of eenvoudig etc.
- Daarnaast werd beoordeeld wat de kwaliteit was. Was het goed of plaatselijk slecht, was het gedeeltelijk slecht of geheel slecht.

In het computermodel van de Rijksdienst in Zeist is een rekenvoorbeeld gemaakt waar aan de hand van al deze kwalificaties wordt berekend welk bedrag voor welk onderdeel nodig is. Aan de hand van al deze gegevens wordt dan dus een totaalbedrag vastgesteld voor heel Nederland en per plaats.

De kwaliteit van de Rijksmonumenten.
Vrijwel alle rijksmonumenten in de gemeente Doesburg zijn nu geïnspecteerd om te bezien wat de bouwkundige staat was. In zijn algemeenheid kan worden meegedeeld dat de staat van de Rijksmonumenten in Doesburg redelijk tot goed was. Bij een klein aantal bleek op zeer korte termijn zeker restauratie / renovatie gewenst en slechts in een beperkt aantal gevallen stuitten we op slechte tot zeer slechte panden. Bij enkele daarvan bleek dat direct actie nodig was omdat er gevaar dreigde.

Bereidheid tot medewerking tijdens de bezoeken.
Wat tijdens de inspectie opviel was dat vrijwel iedereen zonder problemen mee wilde werken aan deze inspecties. Een paar bewoners/eigenaren bleken echter niet thuis i.v.m. vakanties of anderszins, waardoor we daar vanaf de buitenzijde een opname hebben gedaan. Slechts in drie gevallen liet men ons niet toe. In al die gevallen is ook dan vanaf de buitenzijde een opname gemaakt voor zover dat mogelijk was.

Reactie bewoners tijdens de inventarisatie.
Hoewel het erg leuk was te horen hoe trots de meeste bewoners op "hun" monument waren, bleken er bij veel bewoners vragen te bestaan over regelgeving ten aanzien van monumenten. Alhoewel er vanuit de Rijksdienst wel een groot aantal informatiebrochures zijn, had men daarvan in de meeste gevallen geen weet. Men wist vaak ook niet welke wegen men moest bewandelen om informatie te verkrijgen. Ook bleken bewoners slecht geïnformeerd te worden over de regelgeving met betrekking tot de financiële mogelijkheden en de aanvragen om subsidie en dergelijke. Er waren ook gevallen bij waarbij bewoners niet eens wisten dat ze in een "Rijksmonument" woonden. Uiteraard is in die gevallen direct

alsnog een uittreksel van het Monumentenregister gegeven. Verder hebben we regelmatig de brochures van de Rijksdienst, die overigens gratis ter beschikking worden gesteld, naar hen toe gezonden.

Volgende inventarisatie.
De volgende inventarisatie staat al gepland voor 2005. Omdat er bij de opnames nu meer en uitgebreider is geïnventariseerd zal het in 2005 veel korter duren om een pand te inspecteren, omdat alle maatgegevens dan bekend zijn. Het is te hopen dat er voor Doesburg een flink bedrag uitrolt, zodat er voldoende subsidie kan worden verstrekt.

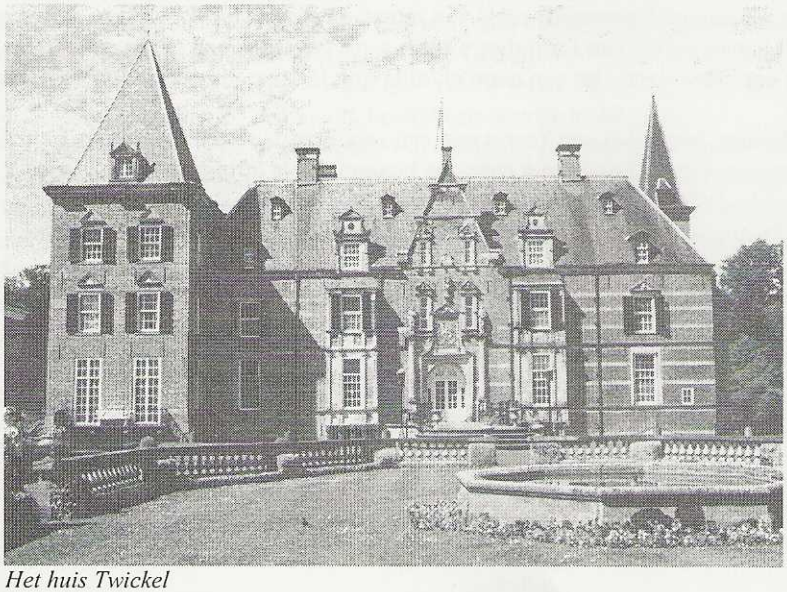
Op deze wijze wil ik graag iedereen die mee heeft gedaan aan deze inventarisatie hartelijk danken voor hun spontane medewerking.

Jaap Scheltes.

Poortersdag 2001

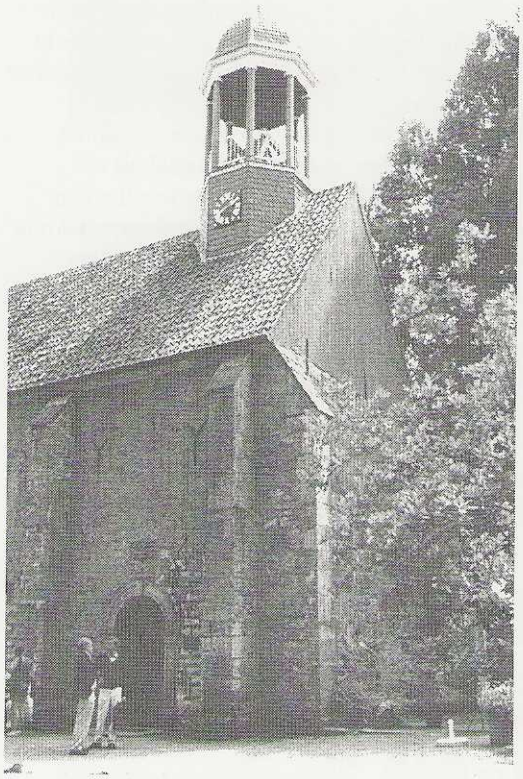
Van Carl König met foto's van Carla Bekken

Bezoek aan Twickel en Stift te Weerselo
Op 26 mei 2001, een schitterende voorjaarsdag met zomerse temperaturen, gingen we met 35 deelnemers in de bus op weg naar Twickel, een anders ontoegankelijk landhuis. De aanleiding voor de kortstondige openstelling was het feit dat de familie Van Wassenaer 800 jaar bestaat. Twee eeuwen daarvan waren zij eigenaar van Twickel (1676-1850). Deze familie komt overigens pas in de 17de eeuw in beeld wat Twickel betreft. Twickel is in de naaste omgeving van onze stad ook een bekende naam: het Hof te Dieren behoort tot de bezittingen van Twickel en ook de boerderijen tussen Dieren en Doesburg.

Het huis Twickel

Twickel en zijn bewoners.
Het geslacht **Twickelo** gaat terug tot Herman I van Twickelo, die in 1347 de hofstede 't Eysinc bij Delden kocht en daarbij een huis bouwde. Na drie Hermannen en drie Johannen trouwde de dochter van de laatste Johan, Agnes van Twickelo, met Goosen **van Raesfelt**. Hier begint de geschiedenis van het huidige Huis Twickel: in 1651 werd de eerste steen gelegd, maar kort daarvoor, in maart, was Agnes overleden. De naam van het Huis gaat dus terug op een geslacht dat hier nooit gewoond heeft.
De Van Raesfelts bewoonden Twickel totdat de laatste erfdochter, Adriana Sophia van Raesfelt, trouwde met Jacob IV **van Wassenaer Obdam**. In 1682 stierf de vader van Adriana en werden de rijke bezittingen van Twickel samengevoegd met de uitgebreide goederen van de Van Wassenaers. De Van Wassenaer Obdam, die wij uit de vaderlandse geschiedenis kennen, was Jacob III, de vader van de nieuwe eigenaar van Twickel. Deze was cavalerie officier (zijn enorme rijlaarzen hebben we kunnen bewonderen) toen hij in 1653 plotseling benoemd werd tot luitenant-admiraal. Zijn familie heeft hem als zeeheld vereerd, maar in feite liep het al snel op een mislukking uit: in de zeeslag bij Lowesoft tegen de Hertog van York werd van zijn schip De Eendracht vol in de kruitkamer getroffen en verging met man en muis. In de Grote kerk in Den Haag bevindt zich zijn paalgraf, maar daarop staat 'Hier staet hij wel, sooals gij siet, maer hij en leit er niet'. Een kopie van dit beeld zagen we meteen bij binnenkomst in de hal van Twickel. (De van Wassenaers waren een zeer militant geslacht: heel frappant was het portret van Jacob II van Wassenaer, die als zevenjarige (!) al meetrok in het gevolg van Philips de Schone. Op het merkwaardige portret, dat wij zagen in Twickel, staat naast zijn kaak 'in Italië anno 1509', verwijzend naar de 7 kiezen die hij op de wallen van Padua door een geweerschot verloor. Blijkbaar waren er toen al goede plastisch chirurgen, want aan zijn gelaat is van dit trauma niets te zien. Dat geldt ook voor zijn arm: daar werd hij getroffen 'voor Sloten in Vrieslan' in 1507, en dit schot werd hem tenslotte noodlottig: hij stierf aan wondkoorts.

De Van Wassenaers bewoonden het sober ingerichte Twickel alleen in de zomermaanden, s'winters bivakkeerden ze in hun veel luxueuzere huis aan de Kneuterdijk, dat gebouwd werd in opdracht van de zoon van Jacob IV door de bekende architect Daniel Marot in 1714. (Dit is later, in 1816, verkocht aan het Koninklijk Huis en staat nu bekend als 'het Paleisje aan de Kneuterdijk'). Kregen ze hoog bezoek op Twickel, dan lieten ze met paard en wagen het servies en zilverwerk uit Den Haag overkomen. Dat was bij voorbeeld het geval toen in 1727 Koning George I van Engeland op doorreis Twickel bezocht. Dit bezoek is hem overigens fataal geworden. Hij at er te veel en werd kort na zijn vertrek van Twickel onwel en stierf. Vooral de 'Twentse watermeloenen' hadden hem goed gesmaakt. De laatste van Raesfelt had zijn dochter een zeer gedetailleerde instructie achtergelaten voor het beheer van Twickel. Zoals zoveel is ook dit stuk bewaard gebleven in het huisarchief. De wapenspreuk was 'Mutando non mutor', alles verandert, maar door te veranderen (dus door me aan te passen), verander ik in wezen niet. Ik denk dat dit ten grondslag heeft gelegen aan het feit dat zoveel bewaard is gebleven op Twickel. De eerste Van Wassenaer en zijn vrouw Adriana Sophia van Raesfelt breidden het huis in 1692 uit door de aanbouw van de galerijvleugel. Het prachtige trappenhuis dat toen ontstond vertoont gelijkenis met de trappartij in Het Loo: Jacob Roman was de ontwerper van beide. In de 17de eeuw liep men nog door het ene vertrek naar het andere, maar toen ontstond er behoefte aan privacy en werd de galerij aangebouwd. Dit was een grote zaal voor ontvangsten die tevens als verbindingsruimte diende.

Het kerkje van het Stift.

De tweede Van Wassenaer op Twickel, Johan Hendrik, was een verzamelaar van kunst: zo kocht hij o.a. 11 Rembrandts, 18 Ostades en verder Rubens, Wouwerman, Jan Steen, Gerard Dou. Na zijn dood in 1745 bleek dat hij zijn hand had overspeeld. Veel moest verkocht worden, maar b.v. de nu nog bestaande bibliotheek, waarover straks meer, bleef behouden en verhuisde later, in 1816, naar Twickel. Na Johan Hendrik kwam Unico Willem (1692-1766) die samen met zijn Friese vrouw Dodonea Lucia Van Goslinga weliswaar veel in Den Haag verbleven, maar ook het beheer van Twickel voortvarend ter hand namen. Ook zij waren kunstminnaars. Unico was een uitstekend clavecinist, maar ook een componist. Dat laatste was niet erg 'bon ton' in die dagen en dit aspect van Unico bleef onbelicht tot in 1991 een manuscript van zijn hand werd gevonden, 'Concerti Armonici' in de bibliotheek van Rostock. Het zijn drie sonates voor blokfluit, waarover straks meer!

Ook de volgende nazaten van de Van Wassenaers lieten op Twickel hun sporen na. Zo liet Carel George (1733 – 1800) de Twickeler Schipvaart naar de Regge graven, met een haven, naar hem Carelshaven genoemd. Nu ligt daar een bekend hotel. Carel was getrouwd met een weduwe uit de familie Trip. Zij bracht veel in op Twickel, zoals zilver, porselein en een schitterende collectie familie portretten, waaronder werken van Govert Flinck.

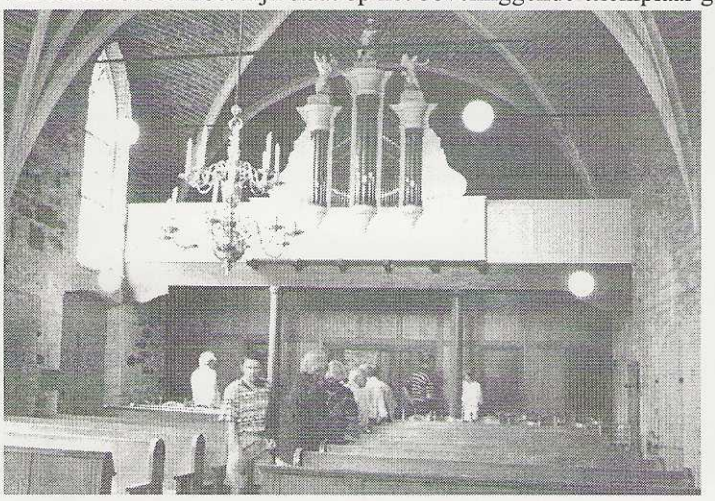
Met de laatste manlijke telg van de Van Wassenaers, Jacob Unico (1769 – 1812) trad er een periode van verval in, samenvallend met de Franse Revolutie. Maar het tij keerde weer. De dochter uit zijn tweede huwelijk, Cornélie, werd hofdame van Anna Paulowna, de echtgenote van Willem II . Zij trouwde met Charles, baron **van Heeckeren van Kell,** in 1831. Het bruiloftsmaal op Twickel werd opgevrolijkt met een 'godenmaal door liefde en deugd bewogen'. We zagen de rijkgedekte tafel en de 'hippocras karaffen', karaffen die gevuld waren met een erotiserende kruidenwijn, toegeschreven aan Hippocrates. Dit echtpaar renoveerde eerst de tuin en toen het huis. Ook het landgoed werd goed beheerd, er werden woeste gronden ontgonnen, bossen geplant en boerderijen gebouwd. Cornélie was een sociaal bewogen vrouw met aandacht voor de pachters en hun gezinnen. Ook zij was muzikaal en we zagen haar schilderdoos met de kopie die zij 'zojuist' gemaakt had van een bestaand schilderij, een aardige opstelling van de maker van de tentoonstelling. Cornélie stierf kinderloos in 1850. Haar man, nu Charles van Heeckeren van Wassenaer genoemd, hertrouwde in 1852 met Isabella Sloet van Toutenburg. Toen Charles van Heeckeren in 1875 stierf volgde zijn zoon Carel George (1856 – 1883) hem op. Rudolf Frédéric (1858 – 1936), zijn broer, nam in 1883 Twickel over. Deze Rudolf trouwde pas op 64-jarige leeftijd, in 1922, met de 42 jarige M.A.M.A. Gravin van Aldenburg Bentinck (1879 – 1975). Gravin Marie, of 'de Barones' zoals ze zich op Twickel liet aanspreken, woonde met haar man jarenlang op zolder: het hele huis werd voorzien van moderne gemakken, zonder de kwaliteit van het interieur aan te tasten. Zo zijn de roosters van de heteluchtverwarming versierd met het monogram van de familie. De barones overleed in 1975, 96 jaar oud en 39 jaar na haar

man. Huis Twickel en de tuinen zijn bij hen in goede handen geweest. In 1953 heeft de Barones Twickel in een Stichting ondergebracht om het als cultuurmonument en natuurreservaat in stand te houden. Na de dood van de Barones kwamen ook de bezittingen in Wassenaar, Dieren, Zevenaar, Lage (Duitsland), Denekamp en Lochem in het bezit van de Stichting. De luiken van de boerderijen zijn zwart/wit, de kleuren van het geslacht Twickelo. Het landgoed is het grootste van ons land met 6000 ha bossen, weilanden, akkers en boerderijen. In een deel van het kasteel woont de achterneef van de Barones, C.F.C.Graaf zu Castell Rüdenhausen, met zijn gezin.

De excursie

Deze voorjaarsexcursie beloofde ons dus een uniek kijkje te geven in dit kasteel, dat anders gesloten is. Maar eerst kregen we een kop koffie met een 'Wassenaartje', feuilletée-gebak met een mandarijnen mousse, zo heerlijk als je het zelden proeft.

Twee vrijwilligers leidden het bezoek. In de hal bevindt zich het al genoemde standbeeld van Van Wassenaar Obdam. Centraal in de grote zaal daarachter een schitterende met bladgoud bedekte tafel van Daniel Marot uit 1714, met daarop een 'tulpenvaas' met daarin inderdaad: tulpen; rechts bevind zich de indrukwekkende houten trap van Jacob Roman. Afdalend naar het souterrain wordt alles direct sober, maar doeltreffend. In de keuken tin, geen zilver (dat bewaarde de familie vroeger in Den Haag, en het bevindt zich nu elders in het kasteel). Huishoudster Aaltje kreeg uitgebreide instructies over de wijze waarop ze voor het personeel diende te zorgen: tweemaal per week vers vlees, zaterdags stokvis, veel verse groente. In de linnenkamer was het textiel gemerkt met de initialen van de bezitters; het is dus direct te dateren en stamt uit de 17, 18 en 19de eeuw. Het aantal dat er van iedere soort moet zijn staat op het bovenliggende exemplaar geborduurd.

Het interieur van de kerk

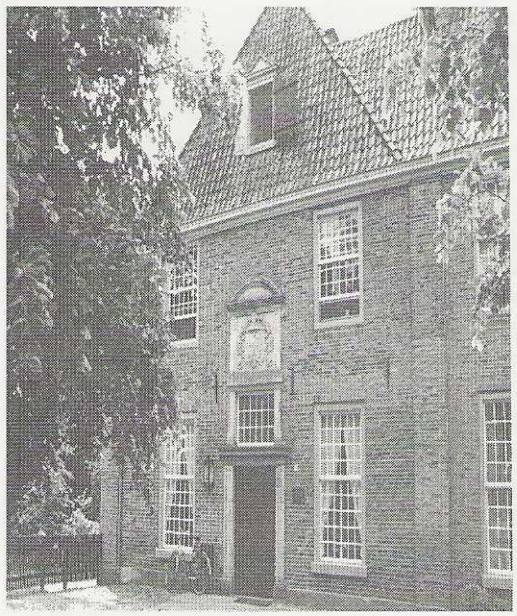
In 1980 is alles geïnventariseerd door het Rijksmuseum, dat een groot deel als bruikleen meenam, merkte de rondleidster spijtig op. Bij de oude poetsdoeken werd nog een servet met het Heilig Avondmaal gevonden. In de 19de eeuw lieten de bezitters er bij weverij Spanjaard nog enkele bijmaken. Twickel bezit er een aantal van en met Pasen worden ze in de Hervormde Kerk in Delden gebruikt. Verder staan er een brandspuit van Van der Heiden en een enorme mangel-machinerie.

De al genoemde Marie Cornélie reisde veel, voor haar gezondheid, maar ook voor plezier, b.v. in 1824-1825 naar Sint Petersburg, met haar koets. Ze bracht heel veel kunstwerken mee. Aardig was de expositie van een krat met stro en daarin verpakt serviesgoed.

In de dinerzaal was de tafel prachtig gedekt, mogelijk zoals voor het huwelijk van Cornélie met Charles van Heeckeren in 1831. Hierbij ook de al genoemde hippocras karaffen, open karaffen zonder stop. Eenmaal per maand eet het College van Regenten, het Stichtingsbestuur, van het originele servies en met het oorspronkelijke bestek in deze zaal; bij belangrijke gasten wordt er extra uitgepakt. Traditiegetrouw wordt er altijd voor één persoon meer gedekt dan men verwacht: een teken van gastvrijheid voor een onverwachte gast. Om twaalf uur speelden alle klokken van de laatste baron, 74 stuks, zoveel mogelijk tegelijk, en zolang moest de gids wel zwijgen. De bibliotheek was alleen al een bezoek waard. De familie kocht ingenaaide boeken en bracht die naar de binder. Daar werd er een kalfsleren band om gemaakt, met goudstempels. Het was bijzonder interessant om naast zo'n boek de originele stempels te zien liggen, o.a. een stempel naar ontwerp van Daniel Marot. Door deze wijze van binden was het mogelijk om boekenkasten te vullen met rijen boeken die of bijna identiek waren, of licht contrasteerden. Er lagen prachtige boeken open, met platen van vogels en planten, met de hand ingekleurd. Ook bezit het Huis oude landkaarten van de bezittingen van Twickel. De verleiding om je in te laten sluiten en dan op je gemak wat te bladeren was groot.

De aanleiding tot de expositie, 800 jaar Van Wassenaer, kwam wat weinig uit de verf. In feite ging het daarbij om een aantal geschilderde portretten van de Van Wassenaers, op ezels neer gezet. Maar dat viel pas achteraf op. Er zijn weinig kastelen met zo'n rijk bezit in ons land. De verschillende generaties hebben steeds hun voorouderlijk goed bewaard en gekoesterd en dat was weldadig.

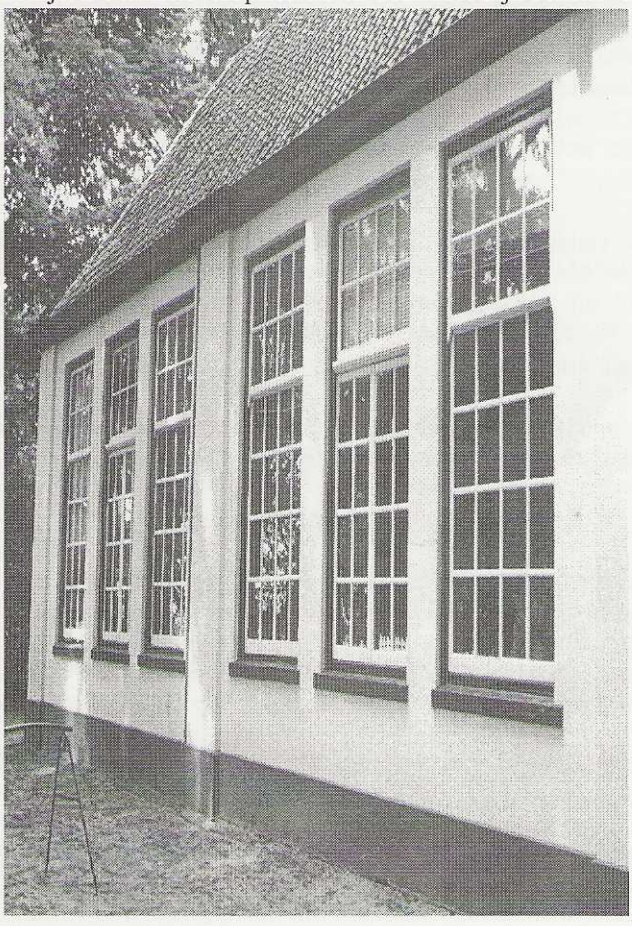
Na dit geweld aan cultuur meldden we ons weer in het koetshuis waar we voorzien werden van een welvoorziene picknicktas. Daarmee begaven we ons naar de tuinen. Dankzij het heerlijke weer was dit zo als je je een picknick voorstelt: heerlijk relaxed in de zon iets lekkers eten, met een flesje wijn er bij. Voor die tuinen zouden we allen nog eens weer moeten gaan: die zijn wel regelmatig geopend, hebben een rijke geschiedenis, met grote namen in de tuinarchitectuur. Maar iedereen bleek verzadigd, zoniet door de broodjes, dan wel door de cultuur.

Eén van de twee stifthuizen

Het Stift in Weerselo

Daarna begaven we ons naar het Stift in Weerselo, een contrast door zijn uiterste soberheid. Rond een groot grasveld een klein Stiftskerkje, een Stiftsschuur met vakwerk, twee Stiftshuizen en verder nog een schooltje. Rond 1140 werd hier een leefgemeenschap gesticht door Hugo van Buren, een Betuws edelman. Mannen en vrouwen konden er een stichtelijk leven leiden. Later namen Benedictijner monniken het over en werd het een klooster. In 1524 is alles afgebrand. Van het klooster is niets over, het besloeg een deel van het grasveld, dichtbij het kerkje. In de 16-eeuw werd het een adellijk stift. Adellijke dames, mits vier kwartieren van adel en ook voorzien van eigen vermogen, konden hier intreden. Daarbij betaalden ze een aanzienlijk bedrag aan het Stift. Op het toppunt van het bestaan had het Stift 250 boerderijen, een school en de ambtswoning van de burgemeester in bezit. Het schooltje had, toen we er waren, nog maar drie leerlingen en is nu helaas gesloten. De Stiftsjuffers leefden in kuisheid maar hadden niet de gelofte afgelegd en konden dus ook uittreden. Ze woonden in de twee stiftshuizen. In één daarvan konden we voorzichtig een kijkje nemen, omdat een muziekgezelschap er met open deuren oefende. Het was een sober maar geen armelijk gebouw en ademde een speciale, lichte, opgewekte sfeer. Het naast gelegen stiftshuis, het meest rechts, is recentelijk op de oude fundamenten opnieuw opgebouwd. Zeer uitzonderlijk: het is meteen tot Rijksmonument verklaard!
Het kerkje was uiteraard oorspronkelijk katholiek en gewijd aan Remigius, maar in 1626 werd het een Hervormd kerkje. De namen van priesters en dominees zijn bekend. In de kerkmuur was toen een open venster naar het ernaast gelegen klooster, zodat de daar aanwezige zieken de mis konden volgen. Centraal voorin de kerk staat een romaans zandstenen doopvont, een van de weinige die de tand des tijds hebben doorstaan. Die heeft overigens wel geknaagd aan de afbeeldingen op de voet. De teruggevonden altaarsteen heeft 5 kruisjes, verwijzend naar de 5 wonden van Jezus Christus (handen, voeten en zij). In het aardige glas in lood venster in het koor bevindt zich een afbeelding van de miskelk die de kerk in 1888 aan het Rijksmuseum verkocht voor f 1800. De onderbouw van het kerkje is nog origineel, Bentheimer zandsteen, en de bakstenen gewelven zijn in de negentiende eeuw gemetseld. Er wordt kerk gehouden, getrouwd en gemusiceerd. De verrassing van de dag was tot het laatst bewaard: ons lid J.A.D. Baggerman (dwarsfluit) en Reinoud Egbers (orgel) speelden een van de drie sonates van Unico Willem Van Wassenaer Obdam (Concerti Armonici), waar we die ochtend over gehoord hadden en waarvan we de muziek hadden zien liggen. Het klonk prachtig in het Stiftskerkje van Weerselo, en heel authentiek. En een heel welkom initiatief van beide musici! Op het grasveld genoten we in tweede ronde nog van het kopje thee, waarvan de uitnodiging gewag had gemaakt. Het was een unieke dag, door het bezoek aan Twickel, door het mooie weer en het interessante maar niet overladen programma. Dat is wat onze vereniging voor ogen heeft: iets niet alledaags toevoegen.

Het schooltje van Het Stift

Carl König.

"OPEN MONUMENTENDAG"

Op zaterdag 8 september 2001 was het weer zover. "Open Monumentendag 2001. Al weer vele jaren doet Doesburg enthousiast mee. Steeds maar weer zijn bewoners in de oude binnenstad bereid ook anderen een kijkje in hun woning te gunnen. Dat daar veel gebruik van wordt gemaakt is wel duidelijk want elk jaar loopt het aantal bezoekers nog op. In de eerste plaats gaat onze dank uit naar alle mensen die zich deze dag hebben ingezet om het tot een geweldig evenement te maken, hetzij via het openstellen van hun pand hetzij door hulp op het Stadhuis. Iedereen hartelijk dank want zonder al die medewerking zou een "Open Monumentendag" in Doesburg niet kunnen bestaan. Maar het is bekend, "het particulier initiatief van de Doesborghers" is groot. Vandaar dat er in deze plaats ook zo veel kan gebeuren. Dit jaar waren weer zo'n 23 panden open. Daarbij waren weer maar liefst vijf nieuwe panden te bezichtigen. Voor het eerst op "Open Monumentendag" waren dit jaar te bezichtigen de woonhuispanden, Bergstraat 5, Gasthuisstraat 4, Ph. Gastelaarsstraat 15, Heerenstraat 16 en Kloosterstraat 1. Het landelijk thema voor dit jaar was "Huis en haard". Om hierop in te spelen waren er dit keer wel erg veel woonhuizen open. Iets wat in veel plaatsen in Nederland een grote bewondering oproept omdat daar meestal alleen grote objecten als kerken, gemeentehuizen of dergelijke open zijn. Verder is er aan gewerkt om, in relatie met deze dag, een cursus te verzorgen over interieurs en interieurstijlen, waarover u verder in dit blad meer informatie aantreft. Ook was er ook weer op veel plaatsen muziek te beluisteren. Uiteraard zijn wij erg blij dat er dit jaar zo'n groot aantal nieuwe, hoofdzakelijk woonhuisobjecten ter bezichtiging bijgekomen zijn.

Centraal in de dag stond weer de uitreiking van "de Snappenburg de Vriesprijs", waarover u in dit nummer meer leest. Hier vermelden wij slechts dat het pand Kloosterstraat 1 van de heer R. Bakker met de eer ging strijken (zie verder in dit blad het verslag van de commissie).

Ook waren er weer carillonbespelingen en twee torenbeklimmingen, onder leiding van een gids van de V.V.V. zodat bezoekers konden zien hoe het carillon bespeeld wordt. De beiaardier, mevrouw Joke Brandsma, gaf ter plaatse uitleg over het bespelen van het carillon.

In de "Commanderije" werd de film over de opening van de brug over de IJssel opnieuw vertoond. Ook kon men luisteren naar de klanken van het orgel in de Martinikerk. Deze concerten werden gegeven door de organisten Johan Groen en Bram Abrahamse.

Evenals vorig jaar waren er vertellingen. Deze korte vertellingen werden gegeven door Monique Dirven en vonden plaats in het pand Koepoortstraat 20 "Podium ACANTHUS" om 13.30 uur en om 15.00 uur. De titel van de vertelling was "De diefstal van een bessenstruik" (uit het Doesburgse Hoeren en Boevenboeck, wat te verkrijgen is in het museum de Roode Tooren). Na afloop van deze vertellingen was er in "Podium ACANTHUS" steeds een concertje te beluisteren van drie jonge musici, Hilde Desmet en Ayako Okubo, dwarsfluit en Maaike Schoenmaker, cello.

Ook de musea in Doesburg hadden hun deuren weer open gesteld. Uiteraard waren er torenbeklimmingen en rondwandelingen onder leiding van een vrijwilligster van de VVV en de bestuursleden van onze vereniging de heren Cees Scheepers en Dirk Manné.

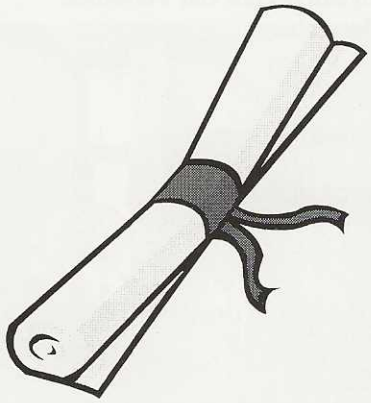
De sluiting van deze dag vond plaats door een concert van het Koninklijk Doesborghs Mannenkoor onder leiding van de heer F. Litjens in de Gasthuiskerk.

De Doesburgse commissie "Open Monumentendag" bestond dit jaar uit Frank Lange en Ankie Le Grand, van Podium Acanthus aan de Koepoortstraat, Cora van Hagen, Carl König en Jaap Scheltes. Verder hebben we hulp gekregen van ons verenigingslid de heer G. Mulder, een niet weg te denken hulp, die altijd bereid is zijn medewerking te verlenen. Uiteraard zijn ook vrijwel alle bestuursleden weer ingeschakeld geweest evenals vrijwilligers van de plaatselijke VVV, ook zo'n instelling die altijd bereid is haar medewerking te verlenen.

De commissie staat uiteraard altijd open voor alle suggesties om volgend jaar weer een even gevarieerd en inspirerende Monumentendag te organiseren als dit jaar.

Carl König en Jaap Scheltes.

Verenigingsactiviteiten 2000-2001

Zoals elk jaar hebben we het afgelopen jaar ook weer een aantal activiteiten gehad. Getracht is deze middels deze uitgave aan u kenbaar te maken.

Hoger rendement op liggende gelden:
Na de ledenvergadering in november hebben we ons, als bestuur, beraden op de reactie vanuit de vergadering. Hier werd onder andere gesteld dat het gewenst zou zijn ervoor te zorgen zomogelijk meer rente te verkrijgen op het kapitaal van de vereniging. Hiertoe is een rekening bij de Fortisbank geopend met een hoog rendement.

Begroetingsavond nieuwe inwoners:
Er is gehoor gegeven aan de opmerking van mevrouw Krabbenbos om aanwezig te zijn op de bijeenkomst voor nieuwe inwoners van Doesburg. Zie hiervoor verder het verslag.

Bezoek Tsjechen aan Doesburg:
In overleg met de heer C.D.W. König is door twee bestuurders van de gemeente Vlasim een bezoek gebracht aan Doesburg met de bedoeling wat op te steken over de wijze van restaureren alhier en het functionele gebruik van grote panden. Verder verwijzen we naar het verslag hierover.

Intrekking kapvergunning paardenkastanjes van Brakellhofje in de Veerpoortstraat:
Het bestuur heeft zich ingespannen de oude paardenkastanjes te behouden. Dit is gelukt. Zoals bekend stonden deze bomen op de historische bomenkaart van Doesburg. De raad heeft indertijd zijn goedkeuring gehecht aan de monumentale bomenkaart gehecht. Na een hernieuwde beoordeling door een deskundige bleken eveneens de argumenten om tot kap over te gaan ongegrond. Gelukkig zijn beide bomen blijven staan maar zullen wel gesnoeid worden.

Intrekking doorbraak door de "Hoge Linie":
Eveneens heeft het bestuur zich ingespannen om het voornemen een loop/fietsverbinding, aan te brengen van het Mauritsveld naar het voormalige terrein van "Klein Beton" tegen te gaan. Inmiddels hebben we uit de pers kunnen lezen dat het voorstel daartoe door het college weer is ingetrokken. Hierdoor blijft de oude en oorspronkelijke situatie intact.

Adviezen bij verbouw:
In een aantal gevallen is er door het bestuur contact geweest met nieuwe bewoners/eigenaren van panden in de binnenstad en hebben wij onze diensten aangeboden om te adviseren bij mogelijke wijzigingen. Jammer dat we daarover toch te weinig verzoeken krijgen en/of ruimte. Vaak is een bouwvergunning al afgegeven en hebben we dus geen vat meer op de situatie.

Herstel en onderhoud van de algemene begraafplaats:
Het herstel en onderhoud van de oude graven op het oude gedeelte van de begraafplaats is nog steeds niet aangevangen. Getracht wordt om in goed overleg met de gemeente tot een oplossing te komen.

Boomplantdag:
Onze vereniging heeft zoals u in het verslag kan lezen dit jaar een bijdrage geleverd aan de boomplantdag.

Poortersdag:
Opnieuw hebben we dit jaar een poortersdag gehad. Dit keer een bezoek aan Twickel en Stift te Weerselo. Ook hierbij wordt verwezen naar het verslag.

Open Monumentendag 2001:
De vereniging heeft zich weer ingezet voor het slagen van een monumentendag. Zie verder het verslag hierover.

Snappenburg de Vriesprijs:
De uitreiking van de "Snappenburg de Vriesprijs" op Open Monumentendag (zie verslag).

Cursus "Vijf eeuwen binnenhuis":
Op 10, en 17 september zijn er twee avonden geweest waarop door drs. Annigje Hofstede, kunsthistorica, tot voor kort docente aan de meubelrestauratie-opleiding een cursus gegeven werd over interieurkunst tot 1950.

Op 24 september werd door drs. Anne Marie Kutsch Lojenga-Rietberg, eveneens kunsthistorica, conservator van Huis Bergh, een lezing gegeven over tafelgebruiken en met name de hofcultuur aan het hof van Versailles. Als afsluiting zal er op 17 november een rondleiding zijn op Huis Berg te 's Heerenberg.

Te verwachten verenigingsactiviteiten 2001-2002

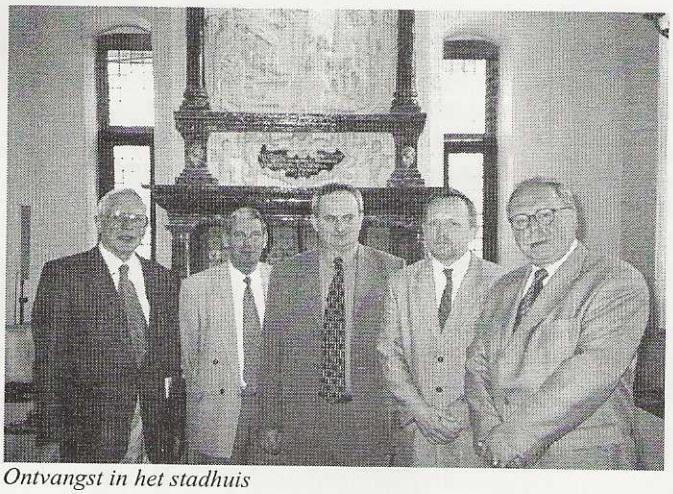
- Bijeenkomst nieuwe inwoners in Doesburg
- "Poortersdag 2002"
- Uitbrengen van de herziene uitgave "Doesburg Toen en Nu"
- Open Monumentendag 2002
  Wie zijn of haar pand open wil stellen; graag even een berichtje aan de redactie van dit blad. Gedacht wordt om komend jaar als onderwerp te nemen "Kelders". Er zijn in Doesburg zulke prachtige kelders te zien. Dus de bedoeling is dat we eens ondergronds gaan kijken.
- De uitreiking van de "Snappenburg de Vriesprijs"
  Deze uitreiking vind tegenwoordig plaats op de Open Monumentendag.
- Najaarsbijeenkomst en jaarvergadering
  Meestal in oktober of november.
- Cursus bouwstijlen herkennen.
  Op verzoek van vele inwoners zal er opnieuw gestart worden met een te geven cursus **"bouwstijlen herkennen"** worden gegeven.

- Informatiefolder
  Getracht is een informatiefolder voor de vereniging het licht te doen zien. Een concept wordt binnenkort in de bestuursvergadering besproken. In deze folder zullen in beknopte vorm wat aandachtspunten worden vermeld over:
  - Wat is het doel van de Monumentenvereniging ?
  - Wat doet de Monumentenvereniging ?
  - Welke cursussen worden door de vereniging gegeven.
  - Het bouwfragmenten depot
  - De Monumentenwacht
  - Waar vind ik de Rijksdienst voor de Monumentenzorg en hoe kom ik aan informatie.
- Oude opschriften
  Nieuw licht op oude namen. Getracht wordt om met subsidie van de vereniging oude opschriften weer nieuw leven in te blazen.

De redactie.

Bezoek uit Tsjechië

Ontvangst in het stadhuis

Op uitnodiging van de Monumenten Vereniging bezochten van 13 tot 16 mei 2001 twee Tsjechische bestuurders van de stad Vlasim onze stad. Vlasim is een kleine oude plaats 60 km zuidelijk van Praag. Het heeft een fraai oud slot met een schitterend park en een aantal andere historische panden. Hoewel ook daar na de Fluwelen Revolutie veel ten goede is gekeerd, ook wat betreft de restauratie van monumenten, is er in Vlasim toch nog een aanzienlijke achterstand. Dat kàn ook een voordeel zijn: de winkels rond het centrale marktplein hebben op één na alle hun gevel mooi gerestaureerd: het was of hun goede smaak, of een gebrek aan geld, of hun goede regelgeving, feit is dat ze geen van alle een "moderne" glazen pui hebben gekregen. Een wandeling door onze winkelstraten hadden we wijselijk maar niet in ons programma opgenomen. In het verleden is er contact geweest met Friedrichstad in Sleeswijk Holstein, en er is recent door onze vereniging geprobeerd iets samen tot stand te brengen m.b.t. Open Monumentendag, maar het feit dat die in beide landen tegelijk valt, maakte het moeilijk.
Nu onze stad eigenlijk "klaar" is en alleen onderhoud behoeft, wilden we graag aan anderen iets laten zien van de ideeën die aan onze restauraties ten grondslag liggen. Een toevallig contact van één van onze bestuursleden leidde naar Vlasim. Op bezoek kwamen Josef Novosad, gemeente-secretaris, en Zdenek Dvorak, hoofd ruimtelijke- ordening van Vlasim. Zij konden bij de bestuursleden Scheepers en König ondergebracht worden. Op maandagochtend kregen zij een impressie van de stad o.l.v. Jaap Scheltes en Carl König en bij de door de stad aangeboden lunch vertelde burgemeester Overweg over de achtergronden van het beleid van Doesburg met betrekking tot restauraties. Daarna inspecteerden ze o.l.v. restauratiearchitect Simonetti het stadhuis van de kelders tot de zolders, en bezochten ze de Baerkenhuizen, het pand waarin architect Esseveld zijn kantoor heeft en de Kloosterkazerne. Het accent lag op het restaureren maar ook op de wijze waarop gerestaureerde panden gebruikt worden voor wonen, werken, ouderenzorg e.d.. De dinsdagochtend werd onder leiding van Gerrit Bouwhuis besteed aan een bezoek aan Huis Bergh en de kerk in Bergh, waarbij met name werd gedemonstreerd hoe in het verleden en het heden veranderingen aan panden werden en worden uitgevoerd, en wat de redenen waren en zijn voor de gekozen oplossingen. Het was een heel boeiende ochtend, ook voor de conservator van Huis Bergh, Mevrouw Kutsch Lojenga en wederom Jaap en Carl. De dinsdagmiddag werd de grote kerk o.l.v. de Heer J. van Raalte in- en uitwendig bekeken en ook de "zolder" van de zijbeuken. De middag eindigde met een torenbeklimming. De dag werd besloten met een avondlijk bezoek aan Bronckhorst en een afscheidsborrel bij Gerrit Bouwhuis thuis. Hoe zinvol een dergelijk bezoek is, blijft moeilijk meetbaar. De gasten waren zeer voldaan en we kregen de indruk dat ze met de hier opgedane ervaring in hun eigen stad iets zullen doen. Met wat inspanning en weinig kosten heeft onze vereniging in ieder geval iets pogen bij te dragen aan een verbreiding van de hier opgedane expertise, en zoiets werpt altijd vruchten af, al zou het maar zijn omdat er anders en beter gekeken wordt naar het hoe en waarom van een verantwoorde aanpak van monumenten.

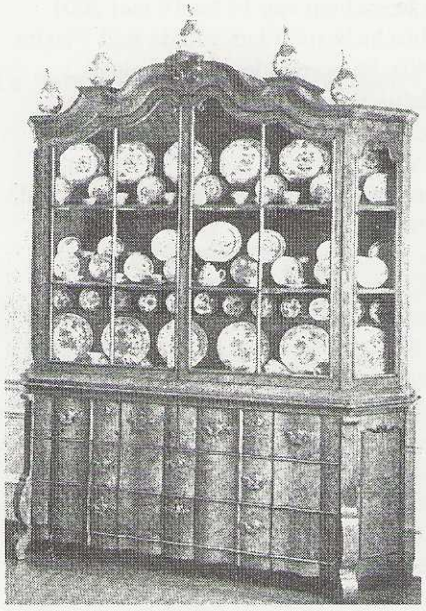

Op de steiger bij "Huis Bergh"

Inmiddels ziet het er naar uit dat we volgende jaar ten tijde van Open Monumentendag een delegatie van Friedrichstadt in Doesburg zullen hebben. Enerzijds is er voor hen minder om hier te "leren" maar er is wel een logisch verband met deze zusterstad, waar we de contacten graag levendig mee willen houden.

Carl König.

Cursus "Vijf Eeuwen Binnenhuis"

Onze vereniging heeft al een aantal malen cursussen georganiseerd, over Bouwstijlen, Tuinstijlen en nu over Interieurstijlen. De eerste twee werden zelfs een aantal malen herhaald. Ook aan een cursus Interieurstijlen was behoefte. Dat was al uit een enquête gebleken en inderdaad, toen we in augustus de cursus Vijf Eeuwen Binnenhuis annonceerden liep deze direct vol. We schreven meer dan 40 deelnemers in.
We hadden dan ook twee gerenommeerde kunsthistorici gevraagd als docenten. De eerste twee avonden werden verzorgd door Mevrouw drs. Annigje Hofstede. Zij behandelde de interieurkunst tot 1950. Mevrouw Anna Marie Kutsch Lojenga sprak over tafelgebruiken, met name over de Franse hofcultuur aan het Hof van Versailles.
Het thema van Open Monumentendag dit jaar was "Huis en Haard" en sloot dus perfect aan bij deze cursus. Mevrouw Hofstede was docente aan de meubelrestauratie-opleiding en is onlangs benoemd als docente bij veilinghuis Sotheby. Zowel de deskundigheid als de presentatie waren gewaarborgd toen we haar vroegen.
De tafelgebruiken, waar mevrouw Kutsch Lojenga over sprak passen goed in het thema, maar sluiten ook aan bij de tentoonstelling "Aan Tafel !!!" die zij als conservator van Huis Bergh in 's Heerenberg inricht. Deze opent op 10 november 2001 en eindigt op 6 januari 2002. Tafelstukken, serviesgoed, bestek, maar ook de speciale uitvoeringen voor kinderen worden daar tentoongesteld. Kinderen leerden met deze miniversies tafelmanieren. De deelnemers aan de cursus worden door haar speciaal rondgeleid op 17 november. Het is dus nog te vroeg voor een evaluatie van de cursus op het moment waarop dit geschreven wordt.
Speciale vermelding verdient het feit dat we dit keer terecht konden in Podium Acanthus aan de Koepoortstraat. Behalve voor concerten is dit zaaltje ook uitnemend geschikt voor een cursus zoals deze. Naast onze waardering voor de docenten dus ook dank aan onze gastheer en –vrouw, Frank Lange en Ankie le Grand!

Carl König.

Een legaat voor de monumentenvereniging

Blij verrast was de monumentenvereniging met een telefoontje van Kienhuis Hoving, advocaten en notarissen uit Enschede in de lente van dit jaar. In dat telefoontje vroeg de heer Hoving of de Monumentenvereniging bereid was een legaat van f. 10.000 te accepteren. Wat bleek het geval.
Op 10 april 2001 overleed mevrouw A. van Heek uit Enschede. Uit haar testament bleek dat zij de Monumentenvereniging een legaat van f. 10.000 had nagelaten. Letterlijk stond in de tekst van haar testament:

"ik legateer, niet vrij van successierechten, aan de Monumenten-vereniging 15 April 1945 te Doesburg, de som van tienduizend gulden (f. 10.000) in geld".

Uit overleg met de notaris is gebleken dat de Monumentenvereniging in aanmerking komt voor vrijstelling van successierechten. Dat betekent dat wij als vereniging aanspraak kunnen maken op een bedrag van tienduizend gulden. Met enthousiasme hebben wij het legaat aanvaard. Op dit moment vindt de afwikkeling daarvan plaats.
Waarom een legaat van mevrouw van Heek?
De familie Van Heek heeft altijd een warme belangstelling voor Doesburg en de Monumentenvereniging gehad. Niet alleen letterlijk door vergaderingen van de vereniging bij te wonen maar ook door allerlei schenkingen die ze in het verleden aan de vereniging hebben gedaan. Ook de Stichting Stadsherstel deed nooit tevergeefs een beroep op de Stichting Edwina van Heek als er weer een pand moest worden gerestaureerd. Ook zijn we een aantal keren te gast geweest van kasteel Bergh waar we door "meneer Jan" persoonlijk werden rondgeleid.
De Monumentenvereniging is zeer verheugd over deze onverwachte schenking en zal zich in samenspel met de leden beraden over een goede bestemming.
In onze najaarsvergadering zullen wij mevrouw Van Heek gedenken.

Cees Scheepers.

"Snappenburg de Vriesprijs 2001"

- Het is alweer het 7e jaar dat de jury, bestaande uit mevrouw H.L.M. van Verschuer en de heren J.W. van Petersen en G.J. Bouwhuis, samengekomen is om tot een keuze voor de Snappenburg de Vriesprijs te komen.
- Dit jaar kreeg de jury een lijst met 12 adressen voorgeschoteld. Aan alle panden hebben zich wijzigingen voorgedaan. Er zijn soms forse ingrepen uitgevoerd maar ook relatief kleine aanpassingen. Ook waren er eigenlijk geen wijzigingen maar ging het meer om een verandering van kleuren, in feite normaal onderhoud.
  Bij de beoordeling van de lijst vielen 5 panden af terwijl er 6 stuks aangehouden worden omdat deze op dit moment nog niet afgerond zijn.

- Dit jaar zijn er naast het winnende pand geen eervolle vermeldingen, zodat een 'tweede" prijs buiten beschouwing blijft.
- Grote waardering heeft de jury voor **het prijswinnende pand van dit jaar: Kloosterstraat 1, eigendom van de heer G.R. Bakker**. Het pand is gelegen op een markant punt in de binnenstad, daar waar de Kloosterstraat en de Kosterstraat elkaar raken en gezamenlijk uitkomen op de Kerkstraat. Ruim een jaar geleden verkeerde het pand in een sterk verwaarloosde toestand. Het dak was nagenoeg verdwenen en de zijgevel stond op instorten. De huidige eigenaar Robert Bakker heeft een enorme prestatie geleverd door dit pandje weer in oude luister te herstellen. Kosten nog moeiten zijn gespaard. Een aanwinst voor onze stad. Het is gelukkig dat het exterieur zijn karakter heeft behouden; zowel de hoofdvorm als de details zijn herkenbaar gebleven. Kenmerkende elementen zijn behouden gebleven, zoals de aardig ingedeelde bakstenen voorgevel met vlechtingen in de topgevel; de sobere gepleisterde zijgevel met een buik en het pannendak dat weer helemaal terug is. Het interieur dat buiten de beoordeling valt, bevat stoere houtconstructies waaronder veel in eiken. De ajour bewerkte bronzen deuren in de oude toegang vormen een vreemde eend in de bijt. Hier is geen directe relatie met het pand, alleen met de functie ervan. Het pand is in gebruik als woning van Robert Bakker met zijn gezin en als galerie / atelier **"de Kloosterput"**, waar veel werk te zien is van zijn vader, de bekende kunstenaar Jits Bakker. Het resultaat is de moeite waard. Doesburg mag blij zijn dat het herstel van dit pand op een dergelijke wijze uitgevoerd is.

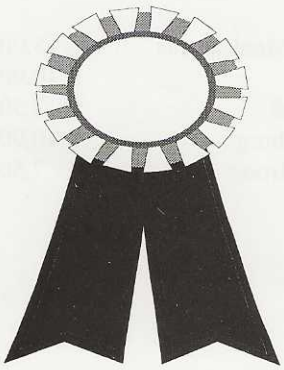
Criteria voor de prijs zijn o.a.

- het object heeft tijd, geld en opoffering gevraagd
- de resultaten zijn vanaf de openbare weg zichtbaar
- de werkzaamheden zijn onverplicht verricht
- de omvang van toevoegingen en / of verbeteringen doen niet ter zake
- het resultaat is verrassend en draagt bij aan de verrijking van de stad Doesburg

Geconstateerd moest worden dat aan de boven vermelde eisen was voldaan.

- De Snappenburg de Vriesprijs bestaat uit een bescheiden bronzen plaquette, toegekend aan het pand Kloosterstraat 1 en te verankeren aan de voorgevel. Naast een passende oorkonde ontvangt de eigenaar van het pand een gravure van Oud-Doesburg.

De voorzitter van de Monumentenvereniging werd na het bekend maken van de prijs verzocht deze uit te reiken.

Namens de jury: G.J. Bouwhuis.

Boekennieuws

Door de Landelijke Stichting "Open Monumentendagen" worden ieder jaar boekjes uitgegeven ten behoeve van de "Open Monumentendagen". Omdat het niet iedereen bekend is dat deze boekjes worden uitgegeven hebben gemeend u hiervan op de hoogte te brengen. Zolang de voorraad strekt kunnen deze boekjes via het comité "Open Monumentendagen" te Doesburg worden aangeschaft. Het zijn boekjes die erg handzaam zijn en prettig lezen. Heel aardig om in uw bezit te hebben. Het formaat is circa 10 x 21 cm.
De volgende boekjes zijn uitgebracht:

Uitgegeven boekjes door de Stichting Open Monumentendagen

"Bouwstijlen herkennen"	f. 4,50	"Monumentaal Groen"	f. 5,00
"Interieurstijlen"	f. 4,50	"Bouwgeschiedenis van Monumenten"	f. 5,00
"Variatie in monumenten"	f. 5,00		
"Monument in beeld"	f. 5,00		
"Archeologische monumenten"	f. 5,00	*Verder zijn uitgebracht de boeken:*	
"Industrieel erfgoed"	f. 5,00		
"Monumentale Kerkgebouwen"	f. 5,00	"Nederland Waterland"	f. 22,00
"Monumentale schoolgebouwen"	f. 5,00	"Huis en haard"	f. 25,00
"Historische boerderijen"	f. 5,00	"Achter de gevel"	f. 6,00
"Historische Bouwmaterialen"	f. 5,00		

De kleine boekjes kunnen eventueel ook door u zelf bij de landelijke Stichting worden besteld maar dan betaald u f. 6,00 per boekje i.p.v. f. 5,00. Wij stellen ons op het standpunt dat we hieraan niets behoeven te verdienen.

De volgende uitgegeven boekjes die te koop zijn in het museum "De Roode Tooren"

Het is mogelijk dat niet alle voorhanden zijnde boekjes hier staan vermeld maar als u ter plaatse gaat kijken kunt dat zelf ervaren.

- Belegering van Doesburg f. 10,00
- De Roode Tooren f. 2,50
- Met vlag en wimpel f. 2,50
- Op de vlucht f. 12,50
- Een paar minuten stil f. 2,50
- Evacuees in/door Doesburg f. 17,50
- Krijt onder de schoenen f. 15,00
- Overleven in de tweede wereldoorlog f. 10,00
- Adellijke huizen in het Richterambt Doesborgh f. 17,50
- Het Doesburgse HOEREN en BOEVEN-BOECK f. 10,00
- Herinneringen uit de dagen mijner jeugd omtrent Doesburg f. 10,00
- Doesburg bijdrage tot de geschiedenis van een Hanzestad f. 10,00
- De Weduwenbeurs f. 1,00
- Streekgebonden kleding f. 27,50
- In naam van Oranje f. 15,00
- 1861-1986 Chr. onderwijs in Doesburg f. 15,00
- Vertrouwd bezit (van Hester Dibbits) f. 49,50
- Koffie f. 7,50
- Thorbecke f. 39,50
- De Marke van Angerlo f. 10,00
- Het mysterie "Dora Visser" f. 19,75
- Verhalen uit het Land van Bergh f. 15,00
- Dremptse Präötjes f. 12,50
- Steenfabriek "De Bahrsche Pol" In honderd jaar (1882 tot 1982) f. 10,00
- Rond 1000 jaar Kerk in Drempt f. 10,00
- Wandelen en fietsen in Hummelo en Keppel f. 10,00
- De IJsel, Doesburg 1841-1969 Portret van een Gelderse Pottenbakkerij f. 15,00
- Historisch Sprokkels uit Stad en Ambt f. 10,00
- 't Witte Peerd f. 10,00
- De Pöste f. 17,50
- De Sneekaels f. 17,50
- Muntvondst Doesburg 1986 f. 5,00
- Het Hanzevirus f. 9,95
- Des landmeters trots f. 17,50
- Oude Ambachten en Bedrijven achter Rijn en IJssel f. 12,50
- Meulenvelders en 't Meulenhuus f. 15,00
- Onwijs gaaf f. 10,00
- Geen dag zonder boek f. 2,50
- Belegering van Doesburg f. 10,00
- Jan Jacob Zuidema Broos f. 7,50

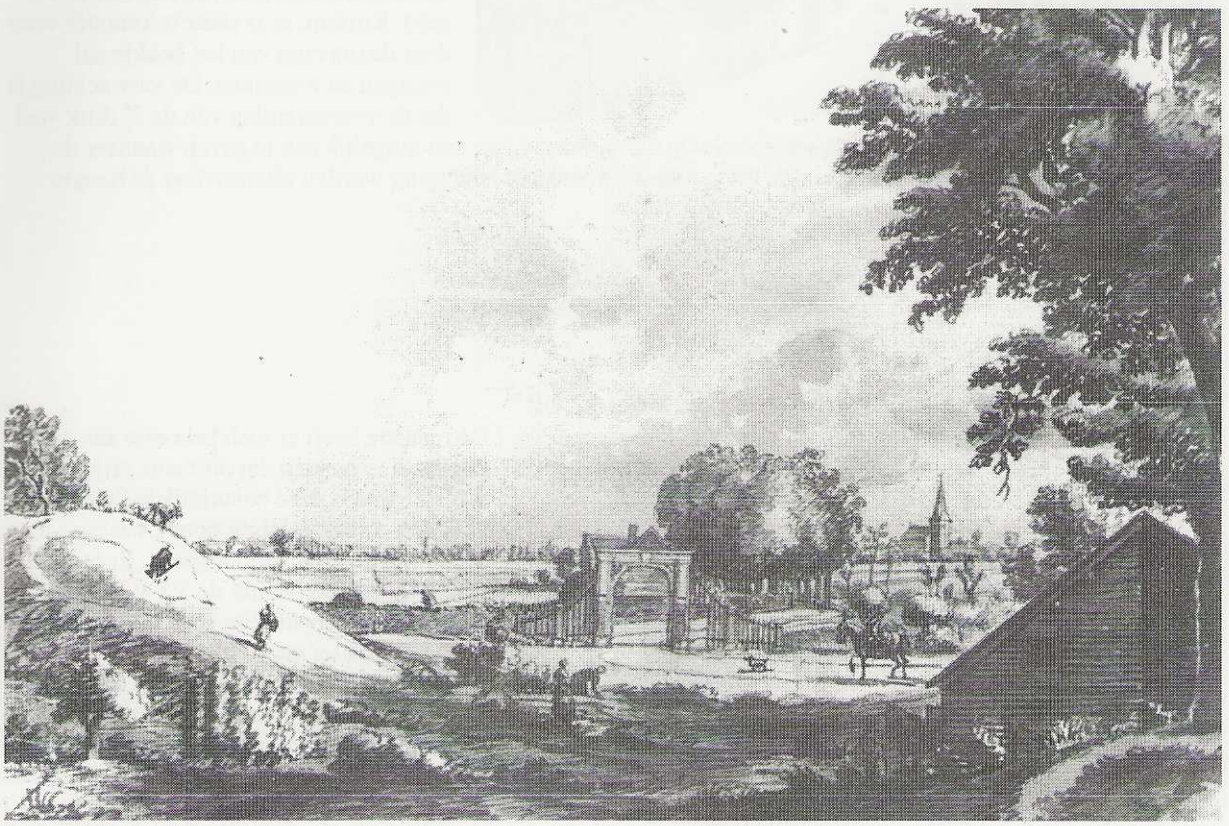
De redactie.

Nog meer "Boeken nieuws"

Naar wij vernemen zal rond de jaarwisselingen een nieuwe publicatie van de hand van onze stadsarchivaris, de heer J.W. van Petersen, van de pers komen.
Deze, op jarenlang archiefonderzoek gebaseerde studie, getiteld **"REIZEN IS TOL BETALEN"** handelt over de geschiedenis van het verkeer en het vervoer in en om het gebied van Rijn en IJssel vóór het jaar 1795.

Omdat het boek ook een beschrijving bevat van de oude wegen en vaarwegen in en rond Doesburg, die immers ook monumenten zijn en onze zorg en aandacht verdienen, hebben wij gemeend onze lezers op de komende verschijning van het werk te moeten attenderen.

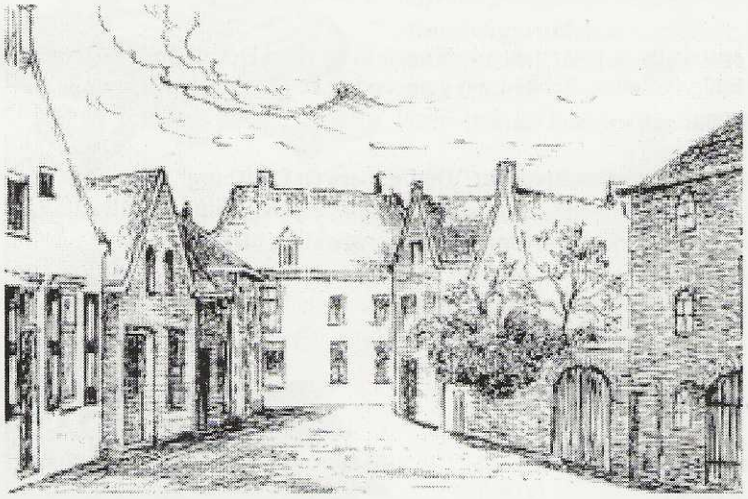
Het boek –formaat A4- wordt uitgegeven door het Streekarchivariaat "De Liemers en Doesburg" in samenwerking met Uitgeverij Fagus te Aalten. Het zal meer dan 600 bladzijden bevatten en een kleine 200 illustraties, waarvan enkele in kleur. De verkoopprijs is nog niet bekend, maar zal naar verwachting tussen de f. 75,00 en f. 100,00 liggen.
De oplage is beperkt, dus let er op dat u niet te laat bent als het van de pers rolt.

Gezicht op de barrière bij de Meipoort en de Kraakse Allee, ca. 1750.
Op de achtergrond de Dremptsedijk en het dorp Drempt.

"Doesburg Ten Voeten Uit"

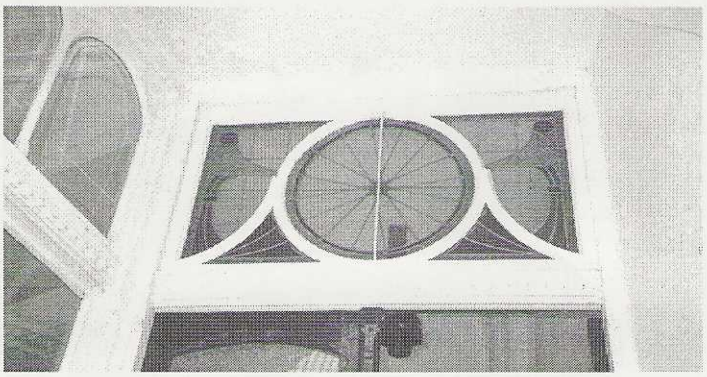
De Monumentenvereniging 15 april 1945 gaf in 1987 een bescheiden boekje uit luisterend naar de naam "Doesburg ten voeten uit", met als ondertitel: "een rondgang langs de monumenten en vestingwerken van een kleine Hanzestad". De 2000 exemplaren die werden gedrukt vonden hun weg naar de Doesburgers en andere liefhebbers van onze stad. Nu is het boek geheel uitverkocht.

Het bestuur heeft zich voorgenomen om tot een herziene uitgave te komen. U zult begrijpen dat er niet zondermeer tot herdruk kan worden overgaan. De binnenstad van Doesburg is in de afgelopen 14 jaren op veel plaatsen gewijzigd. Er is gesloopt en gerestaureerd, ook ontstonden er nieuwe gebouwen. Over de historie van Doesburg is meer te zeggen. Nieuwe bronnen zijn ontdekt terwijl er op diverse locaties archeologisch onderzoek is verricht. Kortom, er is meer informatie waardoor de omvang van het boekje zal wijzigen en toenemen. De verwachting is dat de voorbereiding van de 2e druk veel tijd en inspanning zal vragen van de schrijvers. Op dit moment is het niet mogelijk aan te geven wanneer de vernieuwde uitgave het licht zal zien. Als lid van de Monumentenvereniging wordt u uiteraard op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen.

Het bestuur.

Wat behelst het boekje "Doesburg Ten Voeten Uit"

Details van de voorgevel van het pand Gasthuisstraat 16

De redactie heeft er toch behoefte aan om u nog even te melden dat dit thans vrijwel uitverkochte boekje belangrijk is. Niet alleen voor een rondwandeling door Doesburg maar zeker ook uit educatief oogpunt. Er is, zoals we uit informatie vanuit de VVV hoorden, altijd veel belangstelling voor dit boekje geweest. Educatief en voorlichtend is het boekje en daarom ook belangrijk als een bescheiden naslagwerkje. Zo is er veel informatie over details in de bouwkunst die je anders gemakkelijk over het hoofd zou zien. Als u het thuis nog een boekje heeft moet u het nog maar eens kritisch doornemen. Want hoe gaat het vaak met dit soort boeken. Je schaft ze aan omdat ze over Doesburg gaan en grijpt ze pas, om iets op te zoeken wat je niet zeker weet of twijfelt aan je parate kennis. "DOESBURG TEN VOETEN UIT" geeft dan ook in veel gevallen een antwoord op vragen die u over de bouwhistorie van Doesburg heeft.

De redactie.